

OUDER WESTLAND

In deze rubriek wordt teruggeblikt op een historische periode of gebeurtenis in Westland.

Vier jaar lang is hij ermee bezig geweest, vooral in de wintermaanden. Het resultaat is een compleet geschiedenisboek over het Westland, het ontstaan, de bevolking, de politiek, de verzuilende religies, de landbouw, later de tuinbouw en wat we nu zijn in 2020.

▲ Het Poeldijksepad komt ook voor in het boek over de Westlandse geschiedenis. Oorspronkelijk was het een kerkpad voor Honselse katholieken die naar de Sint-Bartholomeuskerk gingen. FOTO HISTORISCH ARCHIEF WESTLAND

▲ Jaap van Duijn werkte jarenlang vooral in de wintermaanden aan zijn boek. FOTO THIERRY SCHUT

De tomaat was nog onbekend

Rien van den Anker

Jaap van Duijn noemt het een soort levenswerk, ook een gemeentelijke bijbel. 'Volgens mij staat alles erin wat er in moet staan', geeft hij aan. „Zoiets als dit boek was er niet en niemand deed het. Het meeste werk was het lezen, lezen en nog eens lezen, sorteren en organiseren”, zegt Jaap van Duijn.

Toegegeven, het is een kloek boekwerk geworden, een papieren baksteen, bijna 450 pagina's. Je kan het een blokjesboek noemen, elk hoofdstuk is een boek apart. Achter elkaar lezen is informatief wat te veel van het goede, zo geeft ook de auteur toe.

„Mijn insteek was om de Westlandse geschiedenis in de context te plaatsen van de nationale geschiedenis. Waarbij ik hoop dat ik niet de indruk heb gewekt dat Westland daarvoor historisch het centrum van de wereld was. Maar het is wel zo dat er door de eeuwen heen belangrijke historische dingen gebeurden die hun uitwerking hadden in deze streek.”

Er was 10.000 jaar geleden al bewoning op de plaats waar nu het Westland ligt; jarenlang een gebied geplaagd door overstromingen. In de Romeinse periode was dit ongeveer het noordelijkste puntje van het rijk, de Rijn was de grens. Toen was er al een Middel Broekweg, al heette die toen niet zo.

De herkomst van de veel latere naam Westland is trouwens een beetje onduidelijk, maar dat had vol-

gens Van Duijn ook te maken met het feit dat landkaarten toen nog gekanteld werden. „Dat je in Den Haag het Westeinde uitliep en dus dan in het Westland kwam”. De oorsprong van de naam Naaldwijk bleef onduidelijk; dat raadsel stoort hem nog steeds.

Bedijkingen

„We weten dat er eeuwen terug veel bedijkingen en ontginningen waren, maar hoe dat precies qua arbeiders ging, daar is weinig van bekend. Tot 1700 was de geschiedenis van de adel en niet van het gewone volk. Dat kwam alleen aan de orde als er rellen of zo waren.”

Van Duijns speurwerk leverde ook bijzondere aspecten op. Zoals de Tachtigjarige Oorlog, die zich hier eigenlijk alleen de eerste vijf, zes jaar afspeelde; daarna waren de Spanjaar-

den alweer verdwenen. En dat al begin 1600, relatief kort na de Reformatie, de (vermaledijde) roomse kerk weer actief in de Nederlanden haar geloof kon verspreiden en leden kon werven. Niet geheel gelijkwaardig, maar toch. Een soort gedogen.

En neem het opportunisme van de Lierse pastoor Arend Dircksz Vos, ook uitvinder, dichter en bierbrouwer. Als in 1566 de protestantse beeldenstormers naderbij komen en de kerkmeesters van De Lier de beelden in veiligheid willen brengen, stelt Vos voor dat vernielen maar zelf te doen, 'al zou het mij de hals kosten'. Zijn verzoek wordt verhoord, later wordt hij als ketter in Den Haag gewurgd en op de brandstapel gezet.

Ook voor Van Duijn was het boeiend te ontdekken dat pastoor Verburch in Poeldijk, die de grondlegger van de druiventeele zou zijn geweest,

“**In feite hebben de Westlanders rondgekeken, gekopieerd en gepikt**

—Jaap van Duijn

daar eigenlijk niets mee te maken had. Dat daar ook geen bewijs voor is te vinden. De mythe is waarschijnlijk ontstaan nadat een lokale journalist dat in een fantasierijk stuk had geschreven en het verhaal een eigen leven ging leiden. Tot zelfs een standbeeld in Poeldijk aan toe.

Pontamoer

Voor velen is ook nieuw dat de tuinbouw in de 19de eeuw begint met druiven en aardappelen. De aardappel was gloednieuw volksvoedsel en Engeland was een groot afzetgebied. Dan blijkt dat in 1891 een Westlandse tuinder daar de pontamoer, lees de tomaat, ontdekt. In Westland een totaal onbekend product.

Zoiets geldt in zekere zin ook voor de kassen. Wie dacht dat die Westlands zijn, heeft het mis. Die werden al tijden daarvoor gebruikt, bijvoorbeeld in België, rond Hoeilaart en Overijse. „In feite hebben de Westlanders daar rondgekeken, gekopieerd en gepikt.”

De tuinbouw en de historische ontwikkelingen komen daarna ruim aan bod. Van Duijn concludeert dat met de invoering van de substraatteelt en de opkomst van nieuwe (later LED-)verlichting, Westland niet meer afhankelijk was van zijn unieke grond- en lichtomstandigheden. En dat daardoor de productie steeds minder hier gebeurt en naar de rest van het land en zelfs het buitenland verhuist. „Wij zullen het moeten hebben van de immense kennis van Research and Development, dat zal het nieuwe Westland worden.”

VERHUIZINGEN

Van Delft naar florerend Westland

In de 18de eeuw krimpt de bevolking van Delft met ruim 40 procent.

In de Westlandse dorpen neemt het aantal inwoners in die eeuw juist met ruim de helft toe. Die ontwikkeling is mogelijk de reden geweest dat een voorva-

der van de auteur, Claes Jacobsz van Duijn, rond 1688 met vrouw en kinderen van Delft naar De Lier verhuisde. Hij werd daar waarschijnlijk vlasboer. Zijn zoon Jacob Claasz belandt in Naaldwijk. Veel Van Duijnen zijn

later vaak actief geweest in het plaatselijk bestuur en in maatschappelijke organisaties. Tuinderszoon Jaap van Duijn was jaren de beleggingsdeskundige bij de Robeco Groep, hij schreef elf boeken over economie en is

columnist in *De Telegraaf*.

Geschiedenis van het Westland. Van Romeinse nederzetting tot Tuin van Europa, Jaap van Duijn, uitgave WalburgPers. Het boek is te koop voor 39,50 euro.